

Regeringens proposition

1979/80: 160

om fortsatt valutareglering, m. m.;

beslutad den 20 mars 1980.

Regeringen förelägger riksdagen vad som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll för den åtgärd och det ändamål som framgår av föredragandens hemställan.

Pa regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

GÖSTA BOHMAN

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att valutaregleringen förlängs att gälla ytterligare ett år, dvs. för tiden den 1 juli 1980—den 30 juni 1981. För riksdagens yttrande läggs samtidigt fram ett förslag till förordning om fortsatt giltighet och ändring av valutaförordningen. Ändringen innebär att utländska företags filialer och kontor i Sverige behandlas som valutainlåningar oavsett i vilken form filialerna och kontoren drivs.

1 Förslag till**Lag om tillämpning av valutalagen (1939:350)**

Härigenom föreskrivs att 2 § första stycket 1, 2 och 4–9 samt 5 § 1 och 3 valutalagen (1939:350) skall äga tillämpning under tiden den 1 juli 1980–den 30 juni 1981.

2 Förslag till**Förordning om dels fortsatt giltighet av valutaförordningen (1959:264), dels ändring i samma förordning**

Härigenom föreskrivs i fråga om valutaförordningen (1959:264), som enligt förordning (1979:367) gäller till utgången av juni 1980,

dels att förordningen skall äga fortsatt giltighet till utgången av juni 1981,

dels att 1 § skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*1 §¹

I denna förordning förstås med

betalningsmedel: sedlar och skiljemynt samt växlar, checkar och andra penninganvisningar;

utländska betalningsmedel: utländska sedlar och skiljemynt samt andra betalningsmedel, som innefatta rätt till betalning i utländskt mynt;

utländska fordringar: fordringar, som innefatta rätt till betalning i utländskt mynt och icke grunda sig på värdepapper, dock att till fordran, som här avses, ej skall räknas på avtal grundad fordran, där betalningen fortfarande är betingad av avtalets fullgörande å fordringsägarens sida;

utländska banktillgodohavanden: utländska fordringar, som inestå på räkning hos den som inom riket äger driva bankrörelse eller som utom riket driver bank- eller bankirrörelse;

värdepapper: aktier, lottbrev och andra delaktighetsbevis i bolag samt obligationer och andra förskrivningar, vilka utfärdats för särskilda delar av skuldbelopp och uppenbarligen äro avsedda för den allmänna rörelsen, så ock handlingar, varigenom någon tillförsäkras förfoganderätt över värdepapper (certifikat);

utländska värdepapper: värdepapper, vilka äro utfärdade av någon, som är bosatt i utlandet;

vederlag i svenskt mynt: vederlag, som är bestämt att utgå i svenskt mynt eller som utgöres av fordringar eller värdepapper, vilka äro utställda i svenskt mynt.

¹ Senaste lydelse 1963:176.

Nuvarande lydelse

Såsom bosatt här i riket anses enligt denna förordning den som har fast bostad i Sverige, därest han är utlänning dock endast om han innehaft sådan bostad de tre senast förflutna kalenderåren. Juridisk person skall anses vara bosatt i det land, där styrelsen har sitt säte, eller, om styrelse icke finnes, där huvudkontoret är beläget. Filial för utländskt bolag eller för utländsk ekonomisk förening, som *med stöd av särskilt tillstånd* driver *närings* här i riket, skall anses vara bosatt i Sverige.

Förelagden lydelse

Såsom bosatt här i riket anses enligt denna förordning den som har fast bostad i Sverige, därest han är utlänning dock endast om han innehaft sådan bostad de tre senast förflutna kalenderåren. Juridisk person skall anses vara bosatt i det land, där styrelsen har sitt säte, eller, om styrelse icke finnes, där huvudkontoret är beläget. Filial *eller annat kontor* för utländskt bolag eller för utländsk ekonomisk förening, som driver *verksamhet* här i riket, skall anses vara bosatt i Sverige.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1980.

EKONOMIDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1980-03-20

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Ullsten, Bohman, Mundébo, Wikström, Friggebo, Mogård, Dahlgren, Asling, Söder, Burenstam Linder, Johansson, Wirtén, Holm, Andersson, Boo, Winberg, Adelson, Danell, Petri

Föredragande: statsrådet Bohman

Proposition om fortsatt valutareglering, m. m.

1 Inledning

Enligt valutalagen (1939:350, ändrad senast 1978:257) gäller att fullmäktige i riksbanken skall göra framställning till regeringen om valutareglering, om det prövas nödvändigt för att nå de centrala mål som har fastställts för den ekonomiska politiken. Fullmäktige skall därvid begära att regeringen föreslår riksdagen en lag som ger valutalagen giltighet under en tid av högst ett år. Regeringen skall samtidigt förelägga riksdagen de valutareglerande föreskrifter som regeringen avser att utfärda med stöd av bemyndigandet. Sådana föreskrifter finns i valutaförordningen (1959:264, ändrad senast 1977:1088).

Genom lagen (1979:366) om tillämpning av valutalagen (1939:350) och förordningen (1979:367) om fortsatt giltighet av valutaförordningen (1959:264) har valutareglering föreskrivits för tiden den 1 juli 1979–den 30 juni 1980 (prop. 1978/79:173, FiU 36, rskr 377).

I skrivelse den 10 januari 1980 har fullmäktige i riksbanken hemställt att regeringen begär riksdagens bemyndigande att förlänga valutaregleringen till den 30 juni 1981. Fullmäktige föreslår en ändring i valutaförordningen så att alla typer av filialer i Sverige som ägs av utländska företag skall anses som valutainlännningar, oavsett i vilken form filialerna drivs. Slutligen föreslår riksbanksfullmäktige sådana ändringar i valutalagen och valutaförordningen att bearbetat guld med högre guldhalt än 18 karat inte får föras in i landet utan tillstånd av riksbanken.

Riksbanksfullmäktiges skrivelse torde fogas till detta protokoll som *bilaga 1*.

Efter remiss har yttranden avgivits av bankinspektionen, kommerskollegium, generaltullstyrelsen, statens provningsanstalt, valutakommittén (E

1977:03), fullmäktige i riksgäldskontoret, Svenska bankföreningen, Post- och Kreditbanken PK-banken, Svenska sparbanksföreningen, Svenska resebyråföreningen, Guldcentralen ekonomisk förening, Guldsmedsbranschens samorganisation, Guldfynd AB och AB Sporrang.

En sammanställning av remissyttrandena torde fogas till detta protokoll som *bilaga 2*.

2 Föredragandens överväganden

2.1 Frågan om fortsatt valutareglering

Genom valutaregleringen är det möjligt att i penningpolitiskt syfte påverka valutaströmmarna till och från landet. Valutalagen är en fullmaktslag som ger regeringen befogenhet att under vissa i lagen angivna förutsättningar förordna om valutareglering och att utfärda närmare föreskrifter i valutaförordningen. En redogörelse för innehållet i valutalagen och valutaförordningen finns i prop. 1975:82 s. 14–21 och prop. 1977/78:169 s. 6 och 7. I det följande begränsar jag min framställning till vissa bestämmelser som har samband med riksbanksfullmäktiges förslag.

Valutaförordningen innehåller förbud mot olika valutadispositioner om inte riksbanken ger tillstånd till dem. Förbuden innebär bl. a. att den som är bosatt i Sverige (valutainlämning) inte får betala till den som är bosatt i utlandet (valutautlämning) eller ta emot betalning av valutautlämning. Dessa förbud avser väsentligen kapitalbetalningar, dvs. betalningar från Sverige i samband med investeringar i utlandet eller andra kapitalöverföringar dit samt liknande betalningar till Sverige. Vittgående undantag görs för löpande betalningar, varmed enligt 10 a § och anvisningarna till 3 och 10 a §§ valutaförordningen främst avses likvider vid export och import av varor och tjänster på normala betalningsvillkor.

År 1977 tillsattes valutakommittén (E 1977:03) som fick i uppdrag att från allmänna utgångspunkter göra en fullständig översyn av valutaregleringen och valutalagstiftningen.

Riksbanksfullmäktige har anfört att anledning alltså föreligger att ta gällande fullmakter i valutalagen i anspråk och att ge valutaförordningen fortsatt giltighet. Fullmäktige har därför hemställt att regeringen begär riksdagens bemyndigande att tillämpa fortsatt valutareglering under tiden den 1 juli 1980–den 30 juni 1981 enligt samma lagrum i valutalagen som nu äger tillämpning, nämligen 2 § första stycket, 1, 2 och 4–9 samt 5 § 1 och 3 valutalagen. Vidare föreslås att regeringen lägger fram förslag om att valutaförordningen skall äga fortsatt giltighet under samma tid.

Framställningen om fortsatt valutareglering har tillstyrkts eller lämnats utan erinran under remissbehandlingen. Valutakommittén framhåller att i radande situation med obalans i samhällsekonomin saknas förutsättningar för ett ekonomisk-politiskt beslut om att upphäva valutaregleringen. Oberoende av bedömningen av den nuvarande valutaregleringen torde det enligt kommittén råda enighet om att det behövs en fullmaktslagstiftning som

ger beredskap för ingripanden mot destabiliserande kapitalrörelser. Valutakommittén tillstyrker därför att regleringen förlängs. Bankföreningen och PK-banken har inte något att invända mot att valutaregleringen förlängs i avvaktan på valutakommitténs resultat men tillägger att det är synnerligen angeläget att utredningsarbetet bedrivs skyndsamt.

Jag vill framhålla att Sverige efter det senaste årets stora oljeprishöjningar åter står inför en mycket allvarlig ekonomisk obalans gentemot omvärlden. Den politik som inleddes när den förra trepartiregeringen tillträdde var i viktiga hänseenden framgångsrik. Från det läge av fundamental obalans som ekonomin befann sig i hösten 1976, styrdes utvecklingen genom en rad åtgärder in på nya banor. Genom devalveringarna år 1977, borttagandet av arbetsgivaravgiften samt genom det tvååriga löneavtalet för 1978 och 1979, lades grunden för en förbättring av bytesbalansen. Denna registrerade ett visst överskott år 1978 efter växande underskott alltsedan år 1974. De kraftigt ökade kostnaderna för oljeimporten återförde emellertid bytesbalansen till ett stort minussaldo i föl - ca 8,5 miljarder kr. enligt 1980 års finansplan. Underskottet blir ännu större i år.

Det stora bytesbalansunderskottet är ett uttryck för att vår samlade produktionskapacitet är för liten i förhållande till importbehovet. Den väg regeringen anvisar i finansplanen för att lösa bytesbalansproblemet innebär att förutsättningar skapas för att nå extern balans med bibehållande av full sysselsättning. Dels måste tillväxt och sysselsättning i den utlandskonkurrerande sektorn främjas. Dels är det nödvändigt för oss att uppnå en långsammare kostnadsökning än våra konkurrentländer. Samtidigt måste givetvis kraftfulla ansträngningar göras för att spara energi. Men även med målmedvetna insatser i dessa olika hänseenden kommer det att dröja flera år innan vår strukturella obalans med omvärlden har övervunnits. En fortsatt långfristig utlandsupplåning kommer därför att krävas för att täcka bytesbalansunderskotten. Det är viktigt att denna upplåning och övriga kapitalrörelser mellan Sverige och utlandet kan styras i så jämna banor som möjligt och att detta sker på ett sätt som främjar målet om extern balans. Valutaregleringen är det instrument som traditionellt används för att åstadkomma den önskvärda kontrollen och styrningen av kapitalrörelserna.

Med hänsyn till vad jag nu har anfört finner jag i likhet med riksbanksfullmäktige och remissinstanserna det nödvändigt att förlänga valutaregleringen så att den även i fortsättningen kan utnyttjas för att komplettera den övriga valuta- och kreditpolitiken. Jag förordar därför att regeringen begär riksdagens godkännande att förlänga valutaregleringen ytterligare ett år, dvs. för tiden den 1 juli 1980 - den 30 juni 1981.

Enligt vad jag har inhämtat kommer valutakommittén att under hösten 1980 lämna ett första betänkande i form av expertrapporter. Kommitténs förslag i principiellt viktiga frågor får avvaktas innan några mer genomgripande ändringar övervägs i fråga om valutaregleringens innehåll och utformning.

2.2 Utländska företags filialer i Sverige

För att näringsverksamhet i Sverige skall få drivas av utländska företag fordras särskilt näringstillstånd. Tillståndsgivningen sker enligt lagen (1968:555) om rätt för utlänning och utländskt företag att idka näring här i riket. Tillstånd får beviljas om det utländska företaget i sitt hemland är registrerat som bolag eller ekonomisk förening och driver näringsverksamhet där. Den i Sverige bedrivna verksamheten skall ske genom en filial. Med filial avses enligt 16 § i lagen ett avdelningskontor med självständig förvaltning. Detta innebär bl. a. att filialen skall ha egen bokföring som är skild från det utländska moderbolagets övriga bokföring. Filialen skall stå under ledning av en verkställande direktör som ansvarar för verksamheten här i riket. Huvudprincipen är alltså att filialen skall vara en i väsentliga avseenden självständig enhet (jfr prop. 1968:98 s. 73 och 114).

De filialer som har fått näringstillstånd att driva verksamhet i Sverige skall enligt 1 § andra stycket valutaförordningen anses som valutainlåningar. Detta innebär att betalningar och andra penningtransaktioner mellan filialerna och svenska enskilda eller juridiska personer inte berörs av valutaregleringen.

Riksbanksfullmäktige har anfört att utländska företags filialer i Sverige drivs i olika former varav vissa inte är att anse som självständigt näringsidkande, t. ex. kontor för utländska flyg- och transportföretag som befordrar varor eller passagerare till och från Sverige. Sådana företag kan utan särskilt näringstillstånd upprätta kontor här för upplysning, reklam och biljettförsäljning. Dessa och andra kontor som får drivas här i landet utan näringstillstånd är enligt valutaförordningen att anse som valutautlåningar. Fullmäktige hemställer att regeringen ändrar 1 § andra stycket valutaförordningen så att alla utländska filialer i Sverige blir likställda i valutahänseende och behandlade som valutainlåningar.

Remissinstanserna, bl. a. Svenska resebyråföreningen, har inte haft något att invända mot fullmäktiges förslag i denna del. Kommerskollegium har fäst uppmärksamheten på att man vid prövning av näringstillstånd kräver att verksamheten skall ha viss varaktighet och vara av viss omfattning. Riksbanksfullmäktiges förslag innebär att såväl filialer vars verksamhet är av ringa omfattning, som filialer vilka upprättas för ett enstaka kortvarigt uppdrag skulle betraktas som valutainlåningar. Det är tveksamt om dessa filialer är bokföringspliktiga. Kollegiet anser sig dock inte kunna bedöma om dessa förhållanden medför några svårigheter exempelvis för den tillsyn som riksbanken skall utöva.

För egen del vill jag framhålla att det kan finnas behov hos utländska företag med internationellt betonad verksamhet att förlägga vissa funktioner till Sverige utan att behöva inrätta självständiga filialer med särskild driftsledning, bokföring m. m. Det kan gälla t. ex. en agentur som har sina uppgifter begränsade till att upprätthålla affärsförbindelser mellan företaget i hemlandet och den svenska marknaden. En vanlig verksamhetsform är att

utländska företag har kontor här i landet för upplysning, reklam eller biljettförsäljning, t. ex. utländska flygbolags kontor i Sverige. I dessa och liknande fall är det rimligt att verksamheten här i landet kan bedrivas utan hinder av valutaregleringens restriktioner. Detta innebär å andra sidan att valutaregleringens bestämmelser kommer att gälla för sådana transaktioner mellan filialkontoren i Sverige och utlandet vilka inte är löpande betalningar eller annars undantagna från regleringen. Den föreslagna ändringen påverkar inte filialkontorens bokföringsskyldighet och inte heller förutsättningarna för riksbankens valutakontroll. Jag ansluter mig således till fullmäktiges förslag i denna del med den språkliga justeringen att i författningstexten anges såväl filial som annat kontor. För att genomföra förslaget krävs endast en mindre ändring av 1 § valutaförordningen.

Förslaget till lag om tillämpning av valutalagen är utformat efter förebild från motsvarande lagar som har antagits under tidigare år. Detta lagförslag och det förslag till förordning som läggs fram i denna proposition är av enkel beskaffenhet och lagrådets hörande torde därför sakna betydelse. Jag har alltså inte funnit det erforderligt med lagrådsgranskning av förslagen.

2.3 Fråga om begränsningar i handeln med guld

Regleringen av betalningsströmmarna till och från landet gäller olika betalningsmedel i form av mynt, sedlar, växlar, checkar och andra betalningsanvisningar. Dessutom kontrolleras handeln med guld, som enligt valutalagstiftningen inte fritt får föras in eller ut ur landet. Guld behandlas nämligen som ett betalningsmedel i valutahänseende. Förbudet avser obearbetat guld, inbegripet platinerat guld, och andra formvaror av guld och platinerat guld än bladguld samt guldmynt. Bearbetat guld – guldsmedsarbeten och andra föremål gjorda av guld – faller utanför valutaregleringen. Kontrollen av obearbetat guld är avsedd att hindra enskilda personer från att förvärva sådant guld. Genom att försäljning av obearbetat guld sker via Guldcentralen ekonomisk förening, som samarbetar med riksbanken, kan guldets förbehållas tillverkningen av guldsmedsarbeten och dentalvaror samt industriella ändamål.

Riksbanksfullmäktige anför att det är en huvudprincip i valutaregleringen att valutainlänning ej medges att ta valutareservtillgångar i anspråk för att göra placeringar i utländska värdepapper. I konsekvens med detta har det ansetts att valutainlänning inte heller bör få göra placeringar i guld. Denna princip genomförs med stöd av det i valutalagstiftningen stadgade tillståndstvanget för införsel av obearbetat guld. Med stöd av dessa bestämmelser regleras guldimporten och även guldförsäljningen inom landet. Fullmäktige anför vidare att det obearbetade guldets ställs i obegränsad omfattning till förfogande för guldsmedsarbeten, dentalarbeten och andra tekniska ändamål. Däremot vägras tilldelning av obearbetat guld, om någon bearbetning av guldets inte avses komma till stånd.

Riksbanken pekar på att guld nu har börjat användas för rena investe-

ringsändamål, s. k. tesauring. Det är den mycket stora guldprishöjning som skett under senare år som ökat intresset för investeringar i guld. Detta har medfört att man trots den upprätthållna guldregleringen sökt finna utrymme för att försälja guld för tesauring. Vissa företag har därvid i finguld tillverkat en enkel s. k. jetong, vars upparbetningskostnad uppenbarligen är skäligen obetydlig men vars utformning ända obestriddligen förvandlar guldets från "obearbetat" till "bearbetat" i tullnomenklaturens mening. Därmed omfattas guldjetongen inte av regleringen.

Utvecklingen har enligt riksbanksfullmäktige visat att den nuvarande guldregleringen, som grundar sig på kontrollen av export och import av endast obearbetat guld, inte är tillräckligt långtgående för att nå sitt syfte, att förhindra tesauring av guld. Riksbanksfullmäktige anser i likhet med valutastyrelsen att en valutareglering, som i övrigt förbjuder valutförbrukning för olika typer av kapitalplaceringar, också bör gälla placering i guld. Att avskaffa guldregleringen i nuvarande läge skulle te sig anmärkningsvärt. I enlighet med ett förslag av valutastyrelsen föreslår riksbanksfullmäktige att det reglerade området vidgas till att omfatta samtliga guldsmedsarbeten med en guldhalt överstigande 750 tusendelar (18 karat). Att anknyta till guldsmedsarbetenas guldhalt innebär enligt fullmäktige en enkel urvals metod, särskilt som dessa arbeten ändock i yrkesmässig handel måste provas för den kontrollstämpling som enligt lag skall ske. Metoden har också den fördelen att den största gruppen guldsmedsvaror, vilka enligt uppgift tillverkas i 18 karat, blir fria från reglering. Fullmäktige framhåller dock att den föreslagna regleringen inte kommer att hindra att guldvaror även i fortsättningen kan säljas för tesauring, om guldhalten begränsas till 18 karat. Fullmäktige anser emellertid att placeringsintresset kan väntas avta med lägre guldhalt och att införselförbudet därför bör begränsas till föremål med högre guldhalt än 18 karat.

De flesta remissinstanserna har tillstyrkt riksbanksfullmäktiges förslag i fråga om guldvaror eller lämnat det utan erinran. Hittills hör bl. a. bankinspektionen, statens provningsanstalt och Guldsmedsbranschens samorganisation. I flera fall har dock samtidigt förts fram kritiska synpunkter på förslaget, bl. a. av generaltullstyrelsen och kommerskollegium. Generaltullstyrelsen anför bl. a. att det med hänsyn till kontrollsvårigheterna blir nödvändigt med undantag från importregleringen, t. ex. för gåvor och resgods. Kommerskollegium ifrågasätter om ändringen av bestämmelserna för guldhandeln bör gå i den föreslagna riktningen. Från teoretisk ekonomisk synpunkt kan enligt kollegiet starkt diskuteras om guld över huvud taget bör omfattas av valutabestämmelserna.

Förslaget avstyrks av valutakommittén, AB Sporrang samt ett antal enskilda guldsmeder. Valutakommittén anför bl. a. att guldets vid sidan av sin industriella och konstnärliga användning är en placeringstillgång som mer än någon annan vara är ett substitut till värdepapper och valutor. Det ingår

också som en väsentlig tillgång i centralbankernas valutareserver. Kommittén kommer senare att ta ställning till valutaregleringen också i fråga om guldvaror. I avvaktan på denna översyn finner kommittén att guldtransaktioner bör förbli likställda med kapitalbetalningar i regleringshänseende. Fullmäktiges förslag har det begränsade syftet att inskränka bl. a. guldjetongmarknaden, som hittills varit ringa och vars framtida utveckling är svårbedömbär, till placering i föremål av 18 karats guld. Samtidigt som förslaget har ett begränsat syfte aktualiserar det betydande praktiska gränsdragningsproblem och kontrollsvårigheter och öppnar därmed möjligheter till kringgående. Det gäller inte bara att som hittills upprätthålla distinktionen mellan obearbetat och bearbetat guld och att bedöma om bearbetningsgraden skall anses tillräckligt hög för att guldföremålen skall falla utanför regleringen. Kommittén anser att avsevärt större bedömnings-svårigheter tillkommer, om det också gäller att ta ställning till om guld och guldsmedsarbeten med mer än 18 karat skall få importeras. Tullmyndigheterna måste då bedöma om sådana guldsmedsarbeten har en sådan bearbetningsgrad att de inte kan betraktas som tesaureringsobjekt. På motsvarande sätt måste riksbanken/Guldcentralen vid import av obearbetat guld med mer än 18 karat bedöma om den slutprodukt som skall framställas av guldet blir ett "verkligt guldsmedsarbete" och inte bara ett föremål avsett för tesaurering.

Valutakommittén anför vidare att den har övervägt olika möjligheter att komma till rätta med de påtalade problemen. Kommittén har emellertid dragit slutsatsen att olika metoder att motverka kringgående av valutaregleringens bestämmelser rörande guldimport är behäftad med praktiska svårigheter.

Med hänsyn till att tesaurering av guld i form av jetonger och liknande enkelt bearbetade guldföremål hittills inte har haft några återverkningar av betydelse på betalningsbalansen och att effekterna på tesaureringsintresset av en sänkning av karathalten är ovissa, förordar valutakommittén att inga författningsändringar i valutalagstiftningen genomförs.

Jag är i stort sett ense med valutakommittén i kritiken mot riksbanksfullmäktiges förslag. Särskilt vill jag framhålla min tveksamhet i fråga om förslagets verkliga effekter på den guldhandel mot vilken de föreslagna restriktionerna är riktade. Fullmäktiges förslag skulle visserligen medföra hinder för fortsatt handel med jetonger av finguld men penningplaceringar i jetonger och andra föremål av 18 karats guld skulle fortfarande vara tillåtna. Ett förbud riktat mot enbart guld med högre halt än 18 karat förefaller därför inte kunna innebära något avgörande hinder för handeln med tesaureringsguld. Enligt min mening ligger det också i sakens natur att en sådan lagreglering medför praktiska gränsdragningsproblem och kontrollsvårigheter och därmed öppnar möjligheter till kringgående. En mer betydande import av guld hindras redan nu genom förbudet i fråga om obearbetat guld.

I detta sammanhang vill jag peka på att det kan finnas vissa invändningar mot att ta valutaregleringen i anspråk för att begränsa den inhemska handeln med guldjetonger m. m. eftersom detta inte har något direkt samband med valutaregleringens huvudsyfte, som är att säkra landets valutatillgångar.

Jag vill erinra om att valutakommittén f. n. arbetar med en total översyn av valutaregleringen. Däri ingår också att ta ställning till om det alltjämt finns behov av att behålla valutarestriktionerna för guldhandeln. Mot bakgrund av vad jag nu har anfört finner jag inte skäl förorda att regeringen nu lägger fram något förslag om ändring i de valutabestämmelser som reglerar handeln med guld. Jag avser i stället att senare föreslå regeringen att överlämna riksbanksfullmäktiges skrivelse jämte remissyttrandena i fråga om guldregleringen till valutakommittén för att övervägas i samband med utredningens fortsatta arbete.

3 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen *dels* föreslår riksdagen att antaga ett inom ekonomidepartementet upprättat förslag till

1. lag om tillämpning av valutalagen (1939:350),

dels lämnar riksdagen tillfälle att yttra sig över det inom ekonomidepartementet upprättade förslaget till

2. förordning om dels fortsatt giltighet av valutaförordningen (1959:264), dels ändring i samma förordning.

4 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition förelägga riksdagen vad föredraganden har anfört för den åtgärd och det ändamål som föredraganden har hemställt om.

Bilaga 1

FULLMÄKTIGES I SVERIGES RIKSBANK SKRIVELSE

Till ekonomidepartementet

Fullmäktige i riksbanken får härmed ta upp frågan om förlängning av valutaregleringen och om vissa ändringar i valutaförfattningarna.

Förlängning av valutaregleringen

Genom lagen (1979:366) om tillämpning av valutalagen (1939:350) har föreskrivits att 2 § första stycket 1, 2 och 4-9 samt 5 § 1 och 3 valutalagen (1939:350) skall äga tillämpning under tiden den 1 juli 1979-30 juni 1980. Därjämte har jämlikt förordningen (1979:367) om fortsatt giltighet av valutaförordningen (1959:264) föreskrivits att valutaförordningen (1959:264), som enligt förordningen (1978:259) gäller till utgången av juni 1979, skall äga fortsatt giltighet till utgången av juni 1980.

Då anledning alltjämt föreligger att ianspråktaga gällande fullmakter i valutalagen och samtidigt ge valutaförordningen fortsatt giltighet får fullmäktige i riksbanken hemställa att regeringen måtte

dels begära riksdagens bemyndigande att 2 § första stycket 1, 2 och 4-9 samt 5 § 1 och 3 valutalagen skall äga tillämpning under tiden den 1 juli 1980-30 juni 1981;

dels framlägga förslag om att valutaförordningen skall äga fortsatt giltighet till utgången av juni 1981.

Filial för utländskt företag

I samband med ikraftträdandet av lagen (1955:383) om rätt för utländska bolag och föreningar att idka näring här i riket (den s. k. filiallagen) infördes i 1 § andra stycket sista punkten valutaförordningen en regel om att filial för utländskt bolag eller för utländsk ekonomisk förening, som med stöd av särskilt tillstånd driver näring här i riket, skall anses vara bosatt i Sverige (SFS 1955:303). Filiallagens bestämmelser har i stort sett senare överförts till lagen (1968:555) om rätt för utlänning och utländskt företag att idka näring här i riket.

Den senare lagens bestämmelser innebär att utländskt företag får idka näring i Sverige endast efter tillstånd av regeringen. Näringsverksamheten här i riket skall drivas genom ett avdelningskontor med självständig förvaltning (filial). Endast verksamhet som är att anse som näringsidkande här omfattas emellertid av lagstiftningen. Sälunda faller utanför lagens

tillämpning t. ex. utländska transportföretag som befordrar varor eller passagerare till eller från Sverige. Sådana företag kan fritt upprätta kontor här för bl. a. upplysning, reklam och biljettförsäljning (jfr prop. 1968:98, s. 73 f, 101 fsamt 114 f). Till denna kategori torde sålunda regelmässigt vara att hänföra t. ex. utländska flygbolags kontor i Sverige.

Filial för utländskt företag för vars verksamhet särskilt tillstånd enligt lagstiftningen ej erfordras är sålunda med en strikt tillämpning av definitionen i 1 § andra stycket sista punkten valutaförordningen ej att anse som bosatt i Sverige (valutautlåning). Då antalet sådana filialer synes ha ökat under senare år och då anledning saknas att från valutaregleringssynpunkt betrakta dem på annat sätt än andra utländska företags filialer i Sverige, dvs. som valutainlåningar, föreslås att 1 § andra stycket sista punkten valutaförordningen ändras i sådan riktning. Det skulle innebära ett klarläggande av att kunder, leverantörer och andra valutainlåningar som utför betalningar och andra transaktioner med filialen fritt finge utföra sådana transaktioner då även filialen vore att anse som valutainlåning.

Ut- och införsel av guld och guldvaror

Gällande ordning

Enligt 4 § valutaförordningen får, jämte annat, vissa guldvaror ej utan riksbankens tillstånd utföras ur riket. Förbudet omfattar följande guldvaror enligt tulltaxan (1977:975), nämligen

ur nr 71.07 obearbetat guld, inbegripet platinerat guld, och andra formvaror av guld och platinerat guld än bladguld,

ur nr 72.01 guldmynt.

Enligt 6 § samma förordning får, jämte annat, angivna guldvaror ej heller utan riksbankens tillstånd införas till riket.

På grundval av stadgandet om tillståndstvång för införsel av guld övervakas att guld importeras eller eljest ställes till förfogande endast för upparbetning eller annan användning, såsom för guldsmedsarbeten, dentalarbeten eller andra tekniska ändamål, men ej för tesauring. Denna reglering utövas av den på riksbankens initiativ inrättade ekonomiska föreningen Guldcentralen, vilken äges av olika guldförbrukare i Sverige.

Framställningar om författningsändring

I skrivelser den 11 juni samt den 3 och 17 juli 1979 har Guldsmedsbranchens samorganisation och Guldfynd AB fäst uppmärksamheten på att AB Sporrang försälde enkelt upparbetade jetonger i 24 karat guld. Samorganisationen framhåller att denna tillverkning och försäljning huvudsakligen synes ha kommit till stånd i syfte att guldprodukterna skall tesaureras. Det erinras om att riksbanken tidigare intagit en negativ inställning till sådan

guldförsäljning, något som också förklaras överensstämma med den allmänna uppfattningen i guldsmedsbranschen. Samorganisationen finner svårt att acceptera den av AB Sporrang sålunda lanserade typen av investeringar och anser att tillverkning och försäljning av guldjetonger inte heller kan vara av intresse för samhällsekonomin. Det anses därför böra ankomma på fullmäktige i riksbanken att genom lämpliga åtgärder förhindra att "i princip obearbetat guld" sålunda användes för spekulation. Det tillägges att om den tidigare restriktiva inställningen ej kan vidhållas, allmänheten torde komma att adagalägga mycket stort intresse för spekulationsguld och att denna marknad därmed skulle få betydande omfattning. Samorganisationen, som befarar att därmed många branschföretag skulle mot sin vilja tvingas in i spekulationshandel, avslutar sin framställning med att efterfråga riksbankens nuvarande inställning och vilka åtgärder riksbanken finner anledning vidta.

Även Guldfynd AB kritiserar den av AB Sporrang lanserade tillverkningen och försäljningen av guldjetonger men konstaterar samtidigt att om denna verksamhet tillåtes fortsätta, även Guldfynd av konkurrensskäl nödgas uppta en tillverkning och försäljning av guldjetonger. Enligt Guldfyndts beräkningar skulle värdet av det tesaureeringsguld som bolaget genom sitt 80-tal butiker i Sverige skulle kunna sälja komma att uppgå till en årlig summa av 60–70 miljoner kronor. Guldfynd tillägger att om därjämte andra företag inom eller utom branschen, exempelvis bankerna, upptar motsvarande försäljning, den totala försäljningssumman skulle komma att överstiga en miljard kronor per år. Enligt Guldfyndts mening bör sådana bestämmelser utfärdas att handel med guld för tesaureering icke vidare kan ske.

Valutastyrelsens yttrande

Fullmäktige har inhämtat yttrande från valutastyrelsen över framställningarna från Guldsmedsbranschens samorganisation och Guldfynd AB.

I sitt yttrande konstaterar valutastyrelsen att valutaregleringen alltid varit förenad med bestämmelser om förbud mot export och sedan 1944 även mot import av obearbetat guld och vissa härmed jämförbara guldföremål samt av guldmynt. Syftet med denna reglering kan enligt valutastyrelsen sägas vara att komplettera de valutareglerande bestämmelserna. Då valutaregleringen i övrigt förhindrar portföljinvesteringar i utlandet, har nämligen motsvarande placering i guld ej heller ansetts böra få göras. Styrelsen anser att denna guldreglering i stort sett fyllt sin uppgift. Vissa tendenser att söka kringgå regleringen anses ha förekommit i det att guldsmycken och medaljer i mycket enkla utföranden saluförts väsentligen såsom tesaureeringsobjekt, dock att sådan försäljning enligt valutastyrelsens uppfattning saknat nämnvärd betydelse. Styrelsen konstaterar emellertid samtidigt att just regleringens effektivitet skapat ett uppdämt intresse för placeringar i guld, vilket synes ha förstärkts på senare tid till följd av den inträffade guldprishöjningen.

Beträffande Sporrongs försäljning av guldjetonger konstaterar valutastyrelsen att försäljningsargumenteringen är inriktad på guldvärdet i sig liksom att jetongerna ej heller synes ha något konstnärligt värde eller samlarvärde utöver det värde guldets representerar. Styrelsen upplyser att enligt uppgifter från statens provningsanstalt Sporrong synes ha sålt en icke helt obetydlig kvantitet guld i jetonger. Eftersom jetongerna emellertid otvivelaktigt är att betrakta som bearbetat guld enligt tullnomenklaturen, varför import av liknande jetonger skulle kunna ske ohindrad av valutaförordningens guldimportförbud, har riksbanken ej ansett sig kunna tillräda Guldcentralen att söka förhindra att importerat guld säljes till Sporrong för tillverkning av jetonger. Valutastyrelsen konstaterar därmed att guldregleringen i nuvarande utformning lätt kan kringgås genom att obearbetat guld ges en prägling eller annan bearbetning, som visserligen förändrar guldets karaktär till "bearbetat" men som dock är så ytterligt enkel att det sålunda "bearbetade" guldets pris endast helt obetydligt behöver överstiga det obearbetade guldets. Valutastyrelsen fortsätter.

Sporrong AB:s försäljning av guldjetonger medför enligt valutastyrelsens uppfattning att guldregleringen ej kan behållas i nuvarande utformning. Antingen måste alltså guldregleringen upphävas, så att import av guld för tesauring blir möjlig, eller måste importregleringen utvidgas på sådant sätt att försäljning för tesauring av guldjetonger och liknande enkelt bearbetade guldföremål förhindras.

Beträffande valet mellan sålunda angivna alternativ kan sägas följande. Om guldförsäljningen släppes fri, kommer under den närmaste tiden icke obetydliga placeringar uppenbarligen att göras i guld och valutatillgångar och förbrukas härför. Härtill bidrar det uppdämda intresset för guld, guldprisutvecklingen i relation till inflationsförväntningar, förhoppningar om skattefria realisationsvinster, gynnsamma momsregler. Vilken omfattning sådana guldköp kan ta låter sig ej ens tillnärmelsevis uppskattas. Av avgörande betydelse härvidlag blir uppenbarligen den fortsatta guldprisutvecklingen. Guldfynd AB:s antaganden om att enbart detta företag skulle kunna sälja guld för tesauring för en årlig summa av 60–70 miljoner kronor förefaller visserligen överdriven. Men om siffran tas som indikation på vad endast ett företag anser sig kunna sälja och härtill lägger försäljningar från branschen i övrigt och kanske även från banker, är det uppenbart att valutaförbrukningen för guldimport skulle kunna bli av mer än marginell betydelse.

Samtidigt kan det sägas att den valutareglering som i övrigt upprätthålles för kapitalbetalningar bedrivs med i många fall långt ingripande detaljkontroll. Många av valutaregleringen nu förhindrade transaktionstyper skulle säkerligen kunna släppas fria utan nämnvärda valutaeffekter. Men de har ansetts böra förbli under reglering därför att deras frisläppande ej skulle överensstämma med de grundläggande principerna för valutaregleringens upprätthållande. Med det allmänna regelsystem som sålunda i övrigt gäller

för kapitalbetalningar synes alltså närmast förenligt att behålla förbud mot tesaurering av guld. Därtill kan läggas den synpunkten att da valutaregleringen alltsedan sin tillkomst varit förenad med kontroll av guldhandeln, det onekligen skulle te sig anmärkningsvärt att häva detta förbud just i nuvarande läge med i dag förutsebara påfrestningar på valutaserven. Valutastyrelsen erinrar också om den pågående valutautredningen. Även om denna är inriktad på för valutaregleringen grundläggande problem, kan den ej undgå att i sitt arbete ta upp även frågan om fortsatt kontroll av guldimporten. Det är därmed naturligt att låta frågan om guldregleringens bestånd anstå för att prövas i ett vidare sammanhang i samband med ställningstagande till valutautredningens kommande förslag.

Valutastyrelsen vill med hänvisning till det sagda föreslå att regleringen av import och export av guld bibehålles och utvidgas så att även import av enkelt bearbetade guldföremål för tesaurering förhindras. Om sådana regler införes kommer valutastyrelsen att genom Guldecentralen förhindra att importerat guld säljes för upparbetning inom landet av motsvarande enkla guldföremål för tesaurering.

Vad då gäller den tekniska utformningen av en sådan utvidgad reglering vill valutastyrelsen framhålla följande.

Närmast tillhands kan synas vara att inrikta regleringen direkt på de olika typer av guldvaror som kan tänkas tas i anspråk för tesaurering och som därför önskas under kontroll. Detta kunde då ske antingen på så sätt, att den erforderliga preciseringen gjordes direkt i valutaförordningen som då bleve avsevärt omfattande, eller så, att valutaförordningens förbud angäves utan inskränkning gälla alla berörda tulltaxenummer (71.11, 71.12, 71.13, 71.14 och 99.05) varefter den närmare bestämningen med vidsträckt undantag och preciseringar finge lämnas i riksbankens tillämpningsföreskrifter. Antingen den ena eller den andra tekniken väljes, skulle emellertid denna metod med nödvändighet bli svårhanterlig med besvärliga gränsdragningar mellan importreglerade och icke-importreglerade guldvaror. Från tullens sida har man också bestämt avstyrkt från att bestämma det reglerade området på angivet sätt.

En enklare metod för att lägga under reglering i vart fall de för tesaurering mest tjänliga guldvarorna synes vara att anknyta till dessas guldhalt. De av Sporrang AB sålda jetongerna är tillverkade i finguld och anges hålla 24 karat. Med hänsyn till att guldnöteringar och guldhandeln för tesaurering överhuvudtaget gäller finguld, är det rimligt att anta att intresset för tesaurering av guld gäller i första hand just finguld och att detta intresse avtar med lägre guldhalt. Samtidigt brukar å andra sidan egentliga guldsmedsarbeten i allmänhet utföras i lägre guldhalt. Det har upplysts att det för närvarande är vanligast att arbeta i 18 karat guld. Från dessa utgångspunkter skulle ut- och införselförbuden för guld lämpligen kunna utformas så att det reglerade området, som i dag omfattar obearbetat guld inbegripet platina-guld, formvaror av guld och guldmynt, utvidgas att därutöver omfatta alla

guldarbeten som har en guldhalt överstigande 18 karat (750 tusendelar). En sålunda uppbyggd införselreglering blir enkel att operera. Eftersom alla guldarbeten enligt lagen om handel med arbeten av guld, silver eller platina (3 § andra stycket) skall till provningsanstalten för kontrollstämpling, blir nämligen guldhalten ändå kontrollerad och det kan efter finhaltsstämplingen avgöras, om arbetet faller under ett enligt ovan utformat införselförbud eller ej.

Det bör tilläggas att ett ut- och införselförbud, vilket sålunda lämpligen synes böra bestämmas till att omfatta guldvaror med guldhalt överstigande 750 tusendelar, givetvis ej skulle av valutastyrelsen ianspråktagas i vidare mån än vad som skulle föranledas av det bakomliggande syftet, nämligen att förhindra tesaurering. Detta innebär att utförsel av guld bör kunna generellt medges och att ansökningar om införsel av guldvaror med högre guldhalt än 18 karat också bör medges, i den mån fråga är om verkliga guldsmedsarbeten och ej tesaureringsobjekt. Men såsom ovan framhålles förekommer guldsmedsarbeten i högre finhalt endast i begränsad omfattning och det kan därför antas att ett sålunda utformat förbud kommer att generellt träffa syftet med regleringen rätt väl. Visserligen skulle det förbli möjligt att alltjämt sälja guldvaror för tesaurering, om blott guldhalten begränsas till 750 tusendelar. Sådan guldförsäljning kan därför tänkas blott komma att anpassas till de nya reglerna och därefter fortsätta. Men som framhållits lär dock placeringsintresset avta med den lägre guldhalten. Valutastyrelsen vill därför föreslå att man i vart fall f. n. nöjer sig med den föreslagna justeringen av in- och utförselförbuden och därefter avvaktar utvecklingen, innan eventuellt mer långtgående åtgärder vidtages.

Med åberopande av det anförda får valutastyrelsen föreslå att fullmäktige hos regeringen hemställer om en sådan utvidgning av valutalagens och valutaförordningens ut- och införselförbud för guld att det reglerade området utökas att omfatta guldsmedsarbeten med guldhalt överstigande 750 tusendelar (18 karat).

Fullmäktige

Det är en huvudprincip i valutaregleringen att valutainlåning ej medges ta valuta-reservtillgångar i anspråk för att göra placeringar i utländska värdepapper. I konsekvens härmed har valutainlåning ansetts ej heller böra få göra placeringar i guld. Denna princip genomföres med stöd av det i valutaförordningen stadgade tillståndstvånget för införsel av obearbetat guld. Med tillämpning av denna bestämmelse regleras guldimporten och därmed guldförsäljningen inom landet på så sätt, att samtidigt som guld i obegränsad omfattning ställes till förfogande för guldsmedsarbeten, dentalarbeten och andra tekniska ändamål, tilldelning av guld vägras om någon upparbetning av guld ej avses komma till stånd. Denna enkla reglering har fungerat i stort sett tillfredsställande intill senare tid.

Den mycket stora guldprishöjning som skett under senare år har uppenbarligen medfört ökat intresse för att investera i guld och har skapat förutsättningar för en marknadsförare att ytterligare bygga upp ett sådant intresse. Detta har medfört att man trots den upprätthållna guldregleringen sökt finna utrymme för att försälja guld för tesauring och Sporrang AB har såsom första företag utnyttjat den lucka som finns i nuvarande system och börjat med sådan försäljning. Företaget har därvid i finguld tillverkat en enkel s. k. jetong, vars uppdriftningskostnad uppenbarligen är skäligen obetydlig men vars utformning ändock obestridligen förvandlar guldets från "obearbetat" till "bearbetat" i tullnomenklaturens mening. Jetongen marknadsföres icke som konst- eller prydnadsföremål utan uteslutande med hänvisning till sannolikheten för en ytterligare guldvärdestegring. Försäljningsargumenteringen förstärkes med en återköpsgaranti från Sporrangs sida och underlättas därjämte av att erlagd mervärdeskatt återbäres vid sådan återförsäljning. Om guldjetongens värde ökas, blir återbäringen rentav högre än den en gång erlagda mervärdeskatten. Den sålunda av Sporrang bedrivna försäljningen av guldjetonger synes ha mötts med påtaglig framgång.

Uppenbarligen under intryck av Sporrangs försäljningsframgångar har på senaste tiden även Guldfynd AB börjat försäljning av liknande guldjetonger för tesauringssändamål.

Utvecklingen har sålunda visat att den nuvarande guldregleringen, som grundar sig på kontrollen av export och import av endast obearbetat guld, ej är tillräckligt långtgående för att nå sitt syfte, att förhindra tesauring av guld. Då det sålunda är möjligt att framgångsrikt kringgå nuvarande reglering och då så kan väntas ske i tilltagande omfattning, instämmer fullmäktige i valutastyrelsens slutsats att guldregleringen ej kan behållas i nuvarande utformning. Antingen bör nuvarande regleringssystem upphävas så att tesauring av guld blir tillåten även utan att guldets uppbearbetas till jetonger eller liknande eller bör regleringen utvidgas så att försäljning för tesauring av dylika enkelt bearbetade guldföremål kan förhindras.

Också i valet mellan dessa två alternativ kan fullmäktige ansluta sig till valutastyrelsens resonemang. Även om det är svårt att ens tillnärmelsevis uppskatta framtida efterfrågan på guld för tesauring – särskilt som denna i hög grad torde komma att påverkas av den framtida guldprisutvecklingen – är det dock uppenbart att valutaförbrukningen härför kan komma att uppgå till beaktansvärda belopp. När då samhället upprätthåller en valutareglering som i övrigt förbjuder valutaförbrukning för olika typer av kapitalplaceringar, förefaller därmed motsvarande förbud böra gälla även placering i guld. Som valutastyrelsen framhåller kan det också te sig anmärkningsvärt att just i nuvarande läge avskaffa regleringen på denna punkt, då skydd mot kapitalutförsel kan te sig mera angeläget än tidigare och då därtill hela problematiken kring valutaregleringen är under utredning. I likhet med valutastyrelsen vill alltså fullmäktige föreslå att regleringen av import och

export av guld bibehålles och utvidgas så att även import av enkelt bearbetade guldföremål för tesauring lägges under införselkontroll.

Det understrykes att en sålunda utvidgad införselkontroll inte är tillräcklig enbart i sig för att nå den avsedda regleringseffekten. De jetonger som marknadsföres är nämligen inte importerade i färdigt skick utan tillverkas i Sverige. Men när en importkontroll gäller anser sig riksbanken ha befogenhet att förhindra att med vederbörligt tillstånd importerat guld överlåtes till den som i sin tur säljer det vidare i former som omfattas av importkontrollen. Liksom riksbanken i dag förhindrar att guld ställes till förfogande för den som vill vidareförsälja det i obearbetad form, skulle sålunda riksbanken, efter en utvidgning av importkontrollen, på motsvarande sätt förhindra att guld omvandlas till och vidareförsäljes i de former som omfattas av den utvidgade importkontrollen, dvs. såsom jetonger och motsvarande.

Vad gäller tekniken för att i angivet syfte vidga valutalagens och valutaförordningens ut- och införselförbud för guld föreslår valutastyrelsen att det reglerade området skall, utöver nu reglerade guldvaror, omfatta guldsmedsarbeten med guldhalt överstigande 750 tusendelar (18 karat). Att sålunda anknyta till guldsmedsarbetenas guldhalt innebär en enkel urvalsmetod, särskilt som dessa arbeten ändock i yrkesmässig handel måste probaras i och för föreskriven kontrollstämpling. Metoden har också den fördelen att den största gruppen guldsmedsvaror, vilka uppges vara tillverkade i 18 karat, blir fria från reglering. Men, som valutastyrelsen själv påpekar, medger ett sålunda begränsat införselförbud att guldvaror alljämt skulle kunna säljas för tesauring, om blott guldhalten begränsas till 750 tusendelar. Med hänsyn till att placeringsintresset kan väntas avta med lägre guldhalt anser emellertid valutastyrelsen att ut- och införselförbuden bör kunna begränsas till föremål i högre guldhalt.

Sedan valutastyrelsens yttrande avgavs och blivit offentligt har såväl Sporrang som Guldfynd, uppenbarligen under intryck av valutastyrelsens förslag, börjat sälja jetonger även i 750 tusendelars finhet. Det står därmed klart att även om man genomför den av valutastyrelsen föreslagna författningsändringen i syfte att förhindra tesaeringsköp av guld, sådana likväl kommer att fortsätta inriktade på jetonger och liknande i lägre guldhalt. Men såsom valutastyrelsen framhåller är det likväl anledning att räkna med att spekulationsintresset blir avgjort mindre om endast guldföremål i lägre guldhalt kommer att stå till buds. Med hänsyn härtill och till intresset att ej onödigtvis belasta tullen och guldsmedsbranschen anser fullmäktige att en utvidgning av valutaförfattningarnas bestämmelser om endast införsel av guld bör kunna begränsas till guldföremål med en finhalt överstigande 750 tusendelar. Anledning att ändra valutaförordningens utförselbestämmelse synes ej föreligga.

Hemställan

Med åberopande av det anförda får fullmäktige hemställa
dels om förlängning av valutaregleringen i enlighet med vad ovan
angivits

dels om ändring i valutalagen och valutaförordningen i enlighet med
bilagda förslag.

Stockholm som ovan

Å Fullmäktiges vägnar:

Tosten Bengtson

T af Jochnik

Fullmäktiges i Sveriges riksbank författningsförslag*1. Förslag till**Lag om ändring i valutalagen (1939:350)*

Härigenom föreskrivs att 2 § valutalagen (1939:350) skall ha nedan angiven lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Regeringen får i förordnande, som den meddelar, föreskriva:

1) att allenast riksbanken samt, efter dess bemyndigande, annan bank och postverket (valutabank) må driva handel med utländska sedlar och skiljemynt, med växlar, checkar, andra penninganvisningar och fordringar, som innefatta rätt till betalning i utländskt mynt (utländska betalningsmedel och utländska fordringar), ävensom med aktier, obligationer och likartade värdepapper, vilka äro utfärdade av någon, som är bosatt i utlandet (utländska värdepapper):

2) att utländska betalningsmedel, utländska fordringar och utländska värdepapper må, mot vederlag som bestämmes i svenskt mynt, förvärvas och föryttras allenast i den omfattning och på de villkor regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, riksbanken bestämmer;

3) att dylika tillgångar skola erbjudas riksbanken eller valutabank till inlösen mot kontant ersättning i svenskt mynt;

4) att svenska och utländska betalningsmedel, fordringar och värdepapper icke utan särskilt tillstånd må utföras ur riket eller på annat sätt överföras till utlandet eller överlätas å den, som är bosatt i utlandet;

5) att dylika tillgångar icke utan tillstånd av riksbanken må införas till riket;

6) att över värdepapper, som införes till riket eller som här förvaras för den, som är bosatt i utlandet, så ock över köpeskilling, som influtit vid försäljning av sådana värdepapper, ej må förfogas i vidare mån än regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, riksbanken bestämmer;

7) att i annat hänseende än under 2)–6) sägs ej må över utländska betalningsmedel, utländska fordringar och utländska värdepapper utan tillstånd av riksbanken förfogas annorledes än genom föryttring till riksbanken eller till valutabank;

8) att med stöd av meddelat förordnande får bestämmas att avgift skall utgå och tillfalla riksbanken; och

9) att annan än riksbanken eller Internationella regleringsbanken i Basel (Banque des Règlements Internationaux) icke får utan tillstånd av riksbanken ur riket utföra eller till riket införa guldmynt, obearbetat guld eller *med obearbetat guld jämförligt halvfabrikat av guld.*

9) att annan än riksbanken eller Internationella regleringsbanken i Basel (Banque des Règlements Internationaux) icke får utan tillstånd av riksbanken ur riket utföra eller till riket införa guldmynt, obearbetat guld eller *varor av guld.*

Genom förordnande, som här avses, må ej inskränkning ske i riksbankens tillkommande befogenheter.

2. Förslag till

Lag om ändring i valutaförordningen (1959:264)

Härigenom föreskrivs att 1 och 6 §§ valutaförordningen (1959:264) skall ha nedan angiven lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

1 §

I denna förordning förstås med

betalningsmedel: sedlar och skiljemynt samt växlar, checkar och andra penninganvisningar;

utländska betalningsmedel: utländska sedlar och skiljemynt samt andra betalningsmedel, som innefatta rätt till betalning i utländskt mynt;

utländska fordringar: fordringar, som innefatta rätt till betalning i utländskt mynt och icke grunda sig på värdepapper, dock att till fordran, som här avses, ej skall räknas på avtal grundad fordran, där betalningen fortfarande är betingad av avtalets fullgörande å fordringsägarens sida;

utländska banktillgodohavanden: utländska fordringar, som inestå på räkning hos den, som inom riket äger driva bankrörelse eller som utom riket driver bank- eller bankirrörelse;

värdepapper: aktier, lottbrev och andra delaktighetsbevis i bolag samt obligationer och andra förskrivningar, vilka utfärdats för särskilda delar av skuldbelopp och uppenbarligen äro avsedda för den allmänna rörelsen, så ock handlingar, varigenom någon tillförsäkras förfoganderätt över värdepapper (certifikat);

utländska värdepapper: värdepapper, vilka äro utfärdade av någon, som är bosatt i utlandet;

vederlag i svenskt mynt: vederlag, som är bestämt att utgå i svenskt mynt eller som utgöres av fordringar eller värdepapper, vilka äro utställda i svenskt mynt.

Såsom bosatt här i riket anses enligt denna förordning den som har fast bostad i Sverige, därest han är utlänning dock endast om han innehaft sådan bostad de tre senast förflutna kalenderåren. Juridisk person skall anses vara bosatt i det land, där styrelsen har sitt säte, eller, om styrelse icke finnes, där huvudkontoret är beläget. *Filial för utländskt bolag eller för utländsk ekonomisk förening, som med stöd av särskilt tillstånd driver näring här i riket, skall anses vara bosatt i Sverige.*

Såsom bosatt här i riket anses enligt denna förordning den som har fast bostad i Sverige, därest han är utlänning dock endast om han innehaft sådan bostad de tre senast förflutna kalenderåren. Juridisk person skall anses vara bosatt i det land, där styrelsen har sitt säte, eller, om styrelse icke finnes, där huvudkontoret är beläget. *Filial i Sverige för utländskt bolag eller för utländsk ekonomisk förening skall anses vara bosatt i Sverige.*

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §

Andra betalningsmedel än växlar samt guld och guldvaror som sägs i 4 § *andra stycket* må ej utan riksbankens tillstånd införas till riket, dock att resande från utlandet må införa resevaluta till belopp som riksbanken medgiver.

Andra betalningsmedel än växlar samt guld och guldvaror som sägs i *tredje stycket* må ej utan riksbankens tillstånd införas till riket, dock att resande från utlandet må införa resevaluta till belopp som riksbanken medgiver.

I den mån ej annat följer av 10 a § fordras riksbankens tillstånd, därest den som är bosatt här i riket skall

1) direkt eller genom annans förmedling, i annat fall än i första stycket avses, mottaga betalning från någon, som är bosatt i utlandet,

2) ikläda sig gäld till någon som är bosatt i utlandet, där ej fråga är om ingående av köpeavtal på inom branschen allmänt tillämpade köpevillkor eller om vidtagande av därmed jämförliga åtgärder, eller

3) lämna försträckning mot säkerhet av borgen av någon som är bosatt i utlandet.

Förbudet i första stycket omfattar guld och följande guldvaror enligt tulltaxan (1977:975) nämligen

ur nr 71.07 obearbetat guld, inbegripet platinerat guld, och andra formvaror av guld och platinerat guld än bladguld,

ur nr 71.11 annat avfall och skrot av guld och platinerat guld än guldsmedssopor,

ur nr 72.01 guldmynt
samt, under förutsättning att guldvarorna har finhalt överstigande 750 tusendelar

ur nr 71.12 bijouterivaror och delar därtill av guld,

ur nr 71.13 guldsmedsvaror och delar därtill av guld,

ur nr 71.14 andra varor av guld som ej är avsedda endast för tekniskt bruk.

*3. Förslag till
dispens från införselförbudet avseende guldvaror*

1:16a Resande från utlandet får utan riksbankens tillstånd för personligt bruk införa dels guldvaror hänförliga till nr 71.12, 71.13 och 71.14 i tulltaxan (1977:975) oaktat guldvaran har en finhalt som överstiger 750 tusendelar, dels guldmynt hänförliga till nr 72.01 i tulltaxan (1977:975) och som är samlarobjekt.

Bilaga 2

SAMMANSTÄLLNING AV REMISSYTTRANDENA

1 Frågan om fortsatt valutareglering

Bankinspektionen, kommerskollegium, valutakommittén (E 1977:03), fullmäktige i riksgäldskontoret, Svenska bankföreningen, Post- och Kreditbanken PK-banken och Svenska sparbanksföreningen har tillstyrkt riksbanksfullmäktiges hemställan om fortsatt valutareglering. Kommerskollegium har inhämtat yttranden från Västsvenska handelskammaren och Skånes handelskammare, vilka också har tillstyrkt en förlängning av valutaregleringen.

Följande remissinstanser har yttrat sig närmare i frågan.

Svenska bankföreningen och PK-banken har i sitt gemensamma yttrande anfört att man i avvaktan på valutakommitténs resultat inte vill invända mot att valutaregleringen förlängs ytterligare ett år och att det är synnerligen angeläget att valutakommitténs utredningsarbete bedrivs skyndsamt. Liknande synpunkter har framförts av Skånes handelskammare.

1.1 Valutakommittén

Framställningen om en förlängning av valutalagens fullmakter och valutaförordningen bör ses mot bakgrund av att den nuvarande valutaregleringen utan en sådan förlängning skulle upphävas per den 1 juli 1980. Förutsättningarna för ett sådant ekonomisk-politiskt beslut saknas i rådande situation med obalans i samhällsekonomin. Valutaregleringen innebär en viss restriktion mot destabiliserande kapitalrörelser och som integrerad del i den ekonomiska politiken har den också påverkat utformningen av politiken i övrigt.

Oberoende av bedömningen av den nuvarande valutaregleringen torde det rada enighet om behovet av en fullmaktslagstiftning som ger beredskap för ingripanden mot destabiliserande kapitalrörelser. Andringar i regleringens tillämpning är självfallet möjliga att genomföra inom ramen för gällande lagstiftning. Valutakommittén tillstyrker därför att valutaregleringens giltighet förlängs till utgången av juni 1981.

2 Utländska företags filialer i Sverige

Bankinspektionen, valutakommittén, fullmäktige i riksgäldskontoret, Svenska resebyråföreningen, Västsvenska handelskammaren och Skånes handelskammare har tillstyrkt riksbanksfullmäktiges förslag i denna del eller lämnat förslaget utan erinran.

2.1 *Kommerskollegium* har utvecklat sina synpunkter i denna fråga genom följande yttrande.

Vad beträffar förslaget att vissa filialer skulle betraktas som valutainlåningar gäller att enligt lagen (1968:555) om rätt för utlänning och utländskt företag att idka näring här i riket får utländskt företag idka näring här endast efter tillstånd av regeringen. Näringsverksamheten här i riket skall drivas genom ett avdelningskontor med självständig förvaltning s. k. filial. För att företag med internationellt betonas verksamhet skall anses driva näring här fordras att verksamheten erhållit en tämligen fast anknytning till Sverige. En utländsk rörelse kan sålunda upprätta en egen agentur som för rörelsens räkning ombesörjer reklam, utställning o. d. eller tar upp beställningar på varor som skall levereras från rörelsen i hemlandet. Vad gäller transporter till och från Sverige anses ett företag ej idka näring här om det som ett led i en internationellt inriktad och utomlands ledd verksamhet här upprättar ett kontor med sådana begränsade funktioner som upplysning, reklam och biljettförsäljning. Om emellertid företaget förlägger sin driftsledning hit, anses det ha etablerat sig här som näringsidkare. Näringsutövning anses ej heller föreligga beträffande enstaka kortvariga uppdrag. Av vad som ovan anförts framgår att man vid prövning avseende näringstillstånd kräver att verksamheten dels skall ha viss varaktighet dels vara av viss omfattning. Riksbanksfullmäktiges förslag innebär således att såväl filialer vars verksamhet är av ringa omfattning som filialer vilka upprättas för ett enstaka kortvarigt uppdrag skulle betraktas som valutainlåningar. Dessutom gäller att det är tveksamt om dessa filialer är bokföringsskyldiga. Enligt bokföringslagen (1976:125) är nämligen endast näringsidkare bokföringsskyldiga. Såsom näringsidkare anses icke – enligt lagen om rätt för utlänning och utländskt företag att idka näring här i riket – filial vars verksamhet är sådan att näringstillstånd ej erfordras. Kollegiet kan icke bedöma om de förhållanden som här behandlats skulle medföra några svårigheter exempelvis för den tillsyn riksbanken skall utöva men har ändå velat peka på dessa eventuella komplikationer.

3 Fråga om begränsningar i handeln med guld

De flesta remissinstanserna har tillstyrkt riksbanksfullmäktiges förslag i fråga om guldvaror eller lämnat det utan erinran. I flera fall har dock samtidigt förts fram olika kritiska synpunkter på förslaget. Vissa remissinstanser avstyrker helt förslaget.

Följande remissinstanser har yttrat sig närmare i frågan.

3.1 Bankinspektionen

Enligt inspektionens mening är det angeläget att motverka rådande tendens till spekulation i guld. Även om fullmäktiges förslag i detta syfte måhända inte kan ge hundra procentig effektivitet anser sig inspektionen därför böra tillstyrka detta.

3.2 *Kommerskollegium*

Vad gäller förslaget om en utvidgad reglering i fråga om guldhandeln kan ifrågasättas om ändringar på detta område bör gå i den föreslagna riktningen. Från teoretisk ekonomisk synpunkt kan starkt diskuteras om guld överhuvudtaget bör omfattas av valutaregleringens bestämmelser. I förevarande skrivelse berörs också helt kortfattat alternativet att upphäva guldregleringen. Med hänsyn till det aktuella läget på guldmarknaden och till att den pågående valutautredningen kommer att behandla även frågan om fortsatt kontroll på guldområdet anses emellertid alternativet att helt upphäva regleringen inte kunna ifrågakomma för närvarande. Även om det i och för sig hade varit värdefullt om möjligheten att upphäva regleringen diskuterats mera utförligt kan kollegiet dela uppfattningen att detta i vart fall inte bör ske för närvarande och begränsar därför sina synpunkter till att avse endast det framlagda förslaget.

Beträffande detta gäller att Sverige i internationella överenskommelser har iklätt sig långtgående förpliktelser rörande bl. a. kvantitativa begränsningar av handeln. Enligt såväl GATT-stadgan och EFTA-konventionen som Sveriges avtal med EEC råder i princip förbud mot sådana restriktioner. Undantag (Art XX i GATT-stadgan, Art 12 i EFTA-konventionen och Art 20 i avtalet Sverige-EEC) från förbudet görs dock för ett antal särskilt angivna åtgärder. Till dem hör föreskrifter rörande handeln med guld och silver. En förutsättning för att få införa dylika åtgärder är emellertid att de inte används som medel för godtycklig eller oberättigad diskriminering eller till en förtäckt begränsning av handeln.

I förslaget sägs att det utökade ut- och införselförbudet ej kommer att av valutastyrelsen ianspråktagas i vidare man än vad som föranleds av det bakomliggande syftet. Det innebär, säger man, att utförsel av guld bör kunna generellt medges och att ansökningar om införsel av guldvaror med högre guldhalt än 18 karat också bör medges i den man fråga är om verkliga guldsmedsarbeten och ej tesaureeringsobjekt.

De av riksbanksfullmäktige här föreslagna åtgärderna beträffande ut- och införsel av guldvaror synes mot bakgrund av ovanstående inte medföra några diskriminerande eller handelshindrande effekter för andra varor än vissa tesaureeringsobjekt. Förslaget torde därför ej stå i strid med Sveriges internationella åtaganden.

Om från ovan berörda utgångspunkter ingen erinran föreligger mot förslaget måste emellertid tveksamhet framföras om den föreslagna åtgärden verkligen kommer att leda till det avsedda målet. Det är svårt att förstå varför guld av mindre än 750 tusendelars guldhalt skulle vara ointressant ur tesaureeringssynpunkt, särskilt som av skrivelsen framgår att det redan nu föreligger indikationer på att enkelt bearbetade guldvaror med 750 tusendelars guldhalt säljs för tesaureering. Då kollegiet inte har ingående kännedom om hur denna speciella marknad fungerar vill kollegiet dock inte motsätta sig förslagets genomförande.

3.3 Skånes handelskammare

Förslaget i denna del syftar till att förhindra tesaureringsköp av guld. Bakgrunden är den försäljning av guld i form av guldjetonger och liknande med en relativt obetydlig bearbetningsgrad som under senare tid nått en ökad omfattning i takt med prisstegringen på guld. Den föreslagna lösningen innebär att import av guldsmedsarbeten med en guldhalt överstigande 18 karat lägges under införselkontroll. Med en sådan utvidgad reglering skulle riksbanken anse sig ha befogenhet att förhindra att obearbetat guld överlåtes till den som i sin tur säljer det vidare i former som omfattas av importkontrollen.

Av skäl som redan anförts i frågan om en förlängning av valutaregleringen anser sig handelskammaren inte nu vilja rikta någon invändning mot att regleringen av import och export av guld bibehålles. Med den omfattning försäljningen av guldjetonger och liknande fått framstår det också som i och för sig följdriktigt att utvidga regleringen i syfte att motverka denna försäljning. Handelskammaren vill därför inte motsätta sig ifrågavarande förslag. Det förtjänar dock betonas att en förutsättning för att placeringsintresset för guld skall bestå torde vara en fortsatt långsiktig prisstegring.

3.4 Generaltullstyrelsen

Riksbanksfullmäktige föreslår utvidgning av importregleringen enligt valutalagen och valutaförordningen. Sålunda kommer enligt förslaget importregleringen att omfatta – utöver vad som nu gäller – visst avfall och skrot av guld och platinerat guld samt vissa guldvaror med en finhalt överstigande 750 tusendelar. Generaltullstyrelsen har ej något att invända mot fullmäktiges förslag. Styrelsen vill dock framhålla följande.

I gällande tullprocedur baseras tulltaxeringen av varor och övervakningen av efterlevnaden av importrestriktioner på en av den tullskyldige avgiven tulldeklaration och till denna fogade fakturor och andra dokument rörande varorna. Lämnade uppgifter kan av praktiska skäl endast i ringa utsträckning kontrolleras genom fysisk undersökning av varorna.

Införseln av guldvaror är även reglerad i lagen (1974:283) om handel med arbeten av guld, silver eller platina. Enligt denna lag som endast äger tillämpning på yrkesmässig handel med guldarbeten får endast sådana guldarbeten införas som är tillverkade av 750 tusendelar eller mer fint guld (ädelmetallarbeten) och som är försedda med föreskrivna stämplar. En avvikelse nedåt med fem tusendelar tillåts.

På grund av bestämmelserna i nämnda lag skall guldarbete, som införs för yrkesmässig försäljning, sändas till statens provningsanstalt för kontroll. Får guldarbete efter sådan kontroll införas skall provningsanstalten utfärda intyg för förtullningen. Guldarbetet får inte utlämnas utan medgivande av tullmyndighet. Får guldarbetet ej införas skall det återutföras under

tullkontroll. Den som yrkesmässigt inför ädelmetallarbete skall vara registrerad hos provningsanstalten.

Vad gäller den nu föreslagna importregleringen i valutaförfattningarna utgår generaltullstyrelsen från att riksbanken i enlighet med underhandsdiskussioner med generaltullstyrelsen kommer att utfärda tillämpningsföreskrifter så att guldföremål med högre finhalt än 750 tusendelar för annat än yrkesmässigt ändamål, t. ex. gåvor, resgods och flyttgods, undantas från importregleringen i valutaförfattningarna. Att ett sådant undantag görs är nödvändigt med hänsyn till bl. a. kontrollsvårigheterna. Den föreslagna utökningen av importregleringen skulle härigenom endast komma att avse guldarbeten som redan i dag är föremål för införselkontroll enligt lagen (1974:283) om handel med arbeten av guld, silver eller platina.

Den föreslagna importregleringen i valutaförfattningarna skall omfatta guldföremål med en finhalt överstigande 750 tusendelar. Detta innebär – på grund av bestämmelserna om finhalt i lagen (1974:283) – att guldvaror med en finhalt av 750 tusendelar (med en tillåten avvikelse nedåt med fem tusendelar) kan införas utan tillståndsvång. Generaltullstyrelsen ifrågasätter om inte en viss tolerans eller avvikelse uppåt författningsenligt bör medges för att undvika att myndigheter och enskilda betungas av onödigt många dispensansökningar.

Beträffande den föreslagna ändringen av 6 § valutaförordningen vill generaltullstyrelsen – för att göra helt klart att gränsen 750 tusendelar gäller för de tre numren 71.12, 71.13 och 71.14 – föresla att ordet "och" tilläggs efter texten "ur nr 71.13 guldsmedsvaror och delar därtill av guld".

I 7 a § andra meningen valutaförordningen bör hänvisningen till 4 § andra stycket ändras till 6 § tredje stycket.

3.5 Statens provningsanstalt (SP)

Enligt lagen (1974:283) om handel med arbeten av guld, silver eller platina skall guldarbete som tillverkas inom riket eller som hit införs kontrolleras och kontrollstämplas av SP. Annat arbete av guld än sådant ädelmetallarbete som är försett med föreskrivna stämplor får icke saluhållas eller försälgas inom riket eller införas till riket. Med ädelmetallarbete av guld avses arbete utfört med en finhalt av 750 tusendelar eller mer fint guld. SP skall förse guldarbete med kontrollstämpel om ädelmetallhalten motsvarar åsatt finhaltstämpel och om arbetet i övrigt motsvarar gällande föreskrifter.

Införs till riket nu aktuella jetonger av finguld är SP således skyldig att kontrollstämpla dessa, likaså om de tillverkas inom riket.

Föreslagna ändringar i valutalagen och valutaförordningen får till följd att SP kommer att vägra kontrollstämpla jetonger med en finhalt överstigande 18 karat som inkommer till riket, om tillstånd för införsel ej erhållits av riksbanken. För att SP skall kunna vägra kontrollstämpla jetonger av finguld

tillverkade inom riket fordras dock, enligt SP mening att en föreskrift utformas med innebörden att sådana arbeten som är importreglerade enligt valutaförordningens 6 § ej heller får tillverkas av inom riket befintligt guld. Med befintligt guld menas både nytt guld via guldcentralen eller affinerier och gammalt guld såsom skrotguld, kräts m. m.

Om förbudet endast utformas så att nytt guld från guldcentralen eller affinerier ej får användas för tillverkning av arbeten med högre finhalt än 18 karat, ser sig SP ändå nödsakad att kontrollstämpla tillverkade jetonger av finguld, enär dessa kan vara tillverkade av t. ex. skrotguld.

Vidare föreslås att, i syfte att underlätta kontrollen, den föreslagna gränsen 750 tusendelar (18 karat) höjs något, då en del 18 karat-arbeten kan vara tillverkade av 760 tusendelar fint guld.

SP förutsätter också att tillstånd erhålls på ett enkelt sätt för införsel av arbeten som ej är att betrakta som tesaureringsobjekt.

Då guldregleringen i nuvarande utformning lätt kan kringgås och ett utvidgande av införselförbudet har till syfte att upprätthålla nuvarande bestämmelsers mening, tillstyrker SP riksbanksfullmäktiges förslag till ändring av valutalagen och valutaförordningen med komplettering och beaktande av vad som anförts ovan.

3.6 Valutakommittén

Nuvarande ordning

En av valutaregleringens grundprinciper är att portföljinvesteringar i utlandet inte utan riksbankens tillstånd tillåts för valutainlänning, liksom att valutautlåningar inte utan särskilt tillstånd medges företa portföljinvesteringar i Sverige. Med denna huvudregel som grund skall således i princip alla kapitalbetalningar till och från utlandet prövas av riksbanken.

Regleringen av guldhandeln kan numera sägas ha samma motiv som kontrollen av kapitalbetalningar.

- In- och utförsel av obearbetat guld för guldsmedsändamål eller teknisk användning medges sålunda utan begränsning.
- Import av obearbetat guld för placeringsändamål (s. k. tesaurering) likställs med portföljinvestering och medges inte, medan export av obearbetat guld regelmässigt medges efter ansökan.
- Import och export av bearbetade guldvaror faller utanför regleringen och prövas således inte av riksbanken.

Den praktiska hanteringen av guldregleringen handhas av Guldcentralen ekonomisk förening, ett organ som bildats på riksbankens initiativ med bl. a. två branschorganisationer och ett par dentalföretag som medlemmar. Guldcentralen tillhandahåller huvuddelen av guldsmeders och andra förbrukares behov av obearbetat guld men ett antal större företag importerar själva guld för egen förbrukning. Genom uppföljande kontroll

att avnämarnas förvärv (genom Guldcentralen eller egen import) av obearbetat guld motsvaras av användning för icke-tesaureringsändamål upprätthålls valutaregleringens syfte. Guldcentralen anser sig ha befogenhet att utsträcka kontrollen också till hanteringen av icke importerat guld för att motverka att från allmänheten uppköpt s. k. skrotguld förädlas och säljs i obearbetad form för tesaurering. Några ingripanden har emellertid inte aktualiserats i detta sammanhang. Riksbanken har också sedan gammalt ett avtal med den enda inhemska guldproducenten. Boliden, att det guld som inte exporteras av företaget skall säljas till föreningen. Denna försäljning har täckt huvuddelen av Guldcentralens behov varför dess import varit obetydlig under senare år.

Guldcentralens kontroll av guldmarknaden syftar således till att avstänga den inhemska marknaden från tillförsel av obearbetat guld för tesaureringsändamål. Detta sker genom föreningens medverkan i importregleringen och genom uppköp av inom landet producerat guld. Guldcentralen kan därigenom i praktiken sägas fylla den dubbla funktionen att vara ett led i valutaregleringen och ett organ med uppgift att hindra spekulation i guldprisutvecklingen oavsett varifrån guldet härrör. Båda funktionerna har det yttersta syftet att hindra att valuta förbrukas för ändamål som kan likställas med portföljinvestering.

Det sålunda utarbetade systemet har ansetts fungera enligt intentionerna intill de senaste åren när guldpriserna på världsmarknaden stegrats våldsamt till följd av oro på valutamarknaderna, politisk oro och en inflationsutveckling som etablerats på en högre nivå än den tidigare.

Valutaregleringens importförbud för obearbetat guld och vissa därmed likställda formvaror av guld har under trycket av prisförväntningarna visat sig vara otillräckligt för att hindra import av tesaureringsguld. Genom en ytterligt enkel maskinell bearbetning kan guldråvaran till en ringa kostnad omvandlas till produkter som enligt tulltaxan är att betrakta som bearbetat guld och därmed faller utanför valutaregleringen. Importen kan därmed inte hindras av riksbanken. Bearbetningen äger rum inom landet men berättigar till köp av guld från Guldcentralen vars kriterier för tilldelning är helt avhängiga av importbestämmelserna.

Valutakommitténs slutsatser

De ursprungliga motiven för guldregleringen sammanhänge med guldets monetära roll, alltså dess funktion i det internationella valutasystemet som betalningsmedel/reservtillgång och värderingsnorm för valutornas inbördes växelkurser. Denna guldets unika roll har efterhand reducerats men guldets intar alltså en särställning med nära anknytning till de internationella valutamarknaderna.

Den grundläggande frågan att ta ställning till i samband med förslagen om

ändrade villkor i regleringen av guldhandeln, gäller om motiv alltför föreligger till en särskild reglering eller om guld bör betraktas som en vara likställd med t. ex. silver och diamanter.

Guldet är vid sidan av sin industriella och konstnärliga användning en placeringstillgång som mer än någon annan vara är ett substitut till värdepapper och valutor. Det ingår också som en väsentlig tillgång i centralbankernas valutareserver. F. n. gäller att valutainlänning inte i placeringssyfte medges förvärva utländska värdepapper eller fast egendom och inte göra insättningar i utländsk bank. Kommittén kommer senare att ta ställning till valutaregleringen på denna punkt. I avvaktan på denna översyn finner kommittén att guldtransaktioner bör förbli likställda med kapitalbetalningar i regleringshänseende. Detta sker framför allt genom det nu gällande förbudet att införa obearbetat guld. Det är inte möjligt att med någon säkerhet bedöma om vi står inför en utveckling mot tesauring i större omfattning av obetydligt bearbetat guld i form av t. ex. jetonger.

Fullmäktiges förslag till vidgning av den nuvarande regleringen har det begränsade syftet att inskränka denna del av marknaden, som hittills varit ringa och vars framtida utveckling är svårbedömbär, till placering i föremål av 18 karats guld.

Samtidigt som fullmäktiges förslag har detta begränsade syfte, aktualiserar det betydande praktiska gränsdragningsproblem och kontrollsvårigheter och öppnar därmed möjligheter till kringgående.

Genomförs fullmäktiges förslag gäller det inte bara att som hittills upprätthålla distinktionen obearbetat/bearbetat guld vilket är viktigt da ju importkontrollen avses innefatta allt obearbetat guld (oavsett karattal) men bearbetat guld endast om karattalet överstiger 18. Det ankommer salunda liksom f. n. på tullmyndigheterna att göra en bedömning av om bearbetningsgraden för ett 18 karats guldföremål skall anses tillräckligt hög för att det skall falla utanför regleringen. Avsevärt större bedömningssvårigheter tillkommer emellertid om det också gäller att ta ställning till om guld och guldsmedsarbeten med mer än 18 karat skall få importeras. Tullmyndigheterna måste da bedöma om sådana guldsmedsarbeten har en sådan bearbetningsgrad att det inte kan betraktas som tesauringsohjekt. På motsvarande sätt måste riksbanken/Guldcentralen vid import av obearbetat guld med mer än 18 karat bedöma om den slutprodukt som skall framställas av guldet blir ett "verkligt guldsmedsarbete" och inte bara ett föremål avsett för tesauring. Låter sig f. ö. tesauringssyfte och intresset av "verkliga guldsmedsarbeten" alltid särskiljas? Kan det inte t. ex. förekomma guldsmedsarbeten vars bearbetningsgrad är tämligen hög men som synes innehålla en större mängd finguld än "nödvändigt"?

18 karats jetonger kommer att kunna importeras enligt förslaget, liksom också obearbetat guld (finguld för legering eller 18 karats) för tillverkning av sådana inom landet. Möjligheter till kringgående av det avsedda hindret mot tillverkning av jetonger i finguld öppnas härigenom. Den som önskar kan

fritt importera jetonger eller andra som "bearbetade" godkända föremål med 18 karats guldhalt, sälja dessa och återköpa dem, nu som "guldsprot". Kostnaden för rening från 18 till 24 karat uppges vara låg i förhållande till guldvärdet varför förfarandet öppnar möjligheter att anskaffa och marknadsföra finguld för tesauring.

Förutsättningarna att uppnå det mål som eftersträvas med fullmäktiges förslag blir beroende av Guldcentralens möjligheter att kontrollera guldhandeln. Dessa möjligheter framstar emellertid vid en rättslig bedömning som begränsade. Särskilt gäller detta i fråga om handel med skrotguld och guld som ej har importerats.

Valutakommittén har övervägt olika möjligheter att komma till rätta med de påtalade problemen. Som ett alternativ till en administrativ reglering har kommittén diskuterat möjligheten att nå samma syfte genom beskattning av guldförsäljning, varvid skatten baseras på värdet av den ingående guldvolymer. Ett införande av en punktskatt reser emellertid ett antal problem, som kommittén saknat möjlighet att närmare pröva, och kommittén vill därför inte ta ställning till detta alternativ.

En annan väg skulle kunna vara att införa bestämmelser som direkt reglerar den inhemska handeln med guld. Detta skulle kunna ske genom att ändra 2 § lagen (1974:283) om handel med arbeten av guld, silver eller platina så att guldarbete räknas som ädelmetallarbete endast om det är utfört av 750 tusendelar fint guld (18 karat), varken mer eller mindre. Enligt 3 § i nämnda lag får endast ädelmetallarbete förses med stämplars enligt lagen. Endast ädelmetallarbete med föreskrivna stämplars får saluföras eller försälas i Sverige eller införas till Sverige. En komplettering av fullmäktiges förslag till ändring i valutalag och valutaförordning med en ändring i lagen om handel med guld, silver eller platina skulle i princip kunna motverka kringgående av valutaregleringen och göra kontrollen av skrotmarknaden i detta syfte överflödig.

Valutakommittén har emellertid dragit slutsatsen att även denna metod att motverka kringgående av valutaregleringens bestämmelser rörande guldimport är behäftad med praktiska svarigheter. Lagen om handel med arbeten av guld, silver eller platina äger nämligen endast tillämpning på yrkesmässig handel inom landet.

När det gäller privatpersoners import av enkelt bearbetade föremål med högre guldhalt än 18 karat utgår fullmäktiges förslag enligt uppgift från att resandes införsel av sådana skall medges men däremot inte annan privatimport. Om förbudet i det senare hänseendet skall vara effektivt torde det vara nödvändigt att hindra även resandeförsel.

Valutakommittén har emellertid inhämtat att tullmyndigheterna endast anser sig ha möjligheter att kontrollera yrkesmässig import av bearbetat guld med avseende på guldhalt. En karatkontroll av privatpersoners (t. ex. hemvändande turisters) innehav av bearbetade guldvaror liksom privat import genom t. ex. postorder kan däremot enligt tullmyndigheterna inte genomföras på ett meningsfullt sätt. Tullbehandlingen av guldvaror sker

efter statens provningsanstalts kontroll som genomförs med stöd av lagen om handel med guld, silver eller platina. Eftersom endast yrkesmässigt importerade guldvaror kan kontrolleras av provningsanstalten med stöd av lagen skulle således underlag saknas för tullbehandling av och eventuellt förbud mot privatpersoners införsel av bearbetade guldvaror vare sig den ägde rum i samband med inresa eller per post. Tullmyndigheterna anser därför att privatpersoners införsel av bearbetade guldvaror bör bli undantagna genom dispens om riksbanksfullmäktiges förslag genomförs.

En kompletterande ändring i lagen om handel med guld, silver eller platina skulle alltså inte motverka privatpersoners import för egen räkning och tesaurering av bearbetade guldvaror med högre guldhalt än 18 karat. Därmed skulle den försäljning av t. ex. 24 karats jetonger till privatpersoner som hittills skett inom landet, och som varit upphovet till riksbanksfullmäktiges åtgärdsförslag, enkelt kunna omdirigeras exempelvis till postorderförsäljning från utlandet utan praktiska möjligheter för tullmyndigheterna att motverka detta enligt vad som sagts ovan.

Det visar sig således att redan den begränsade ambitionen att inskränka möjligheterna att tesaurera guld i form av enkelt bearbetade föremål från 24 till 18 karat ställer krav på relativt omfattande författningsändringar utan att man för den skull erhåller några garantier för att det avsedda syftet verkligen nås med godtagbar precision. Med hänsyn till att tesaurering av guld i form av jetonger och liknande enkelt bearbetade guldföremål hittills inte har haft några återverkningar av betydelse på betalningsbalansen och att effekterna på tesaureringsintresset av en sänkning av karathalten är ovissa, förordar valutakommittén att inga författningsändringar genomförs härvidlag.

Det innebär således att en potentiellt mer omfattande import i tesaureringssyfte av obearbetat guld, t. ex. i form av tackor, alltså förutsätts vara förbjuden. Som nämnts har valutakommittén för avsikt att behandla guldregleringen i det fortsatta arbetet med översynen av valutaregleringen i dess helhet.

3.7 *Guldcentralen ekonomisk förening*

På initiativ av Sveriges riksbank och efter förhandlingar mellan riksbanken och representanter för bl. a. guldsmedsbranschen bildades i oktober 1954 Guldcentralen, en ekonomisk förening vars medlemmar utgöres av två intresseorganisationer inom guldvarubranschen samt två av Sveriges större dentalvarubolag. Allt sedan början av sin verksamhet har Guldcentralen i enlighet med av riksbanken uppdragna riktlinjer ombesörjt den försäljning av obearbetat guld för guldsmeds-, dental- och industriändamål som riksbanken tidigare själv haft hand om. Vidare har Guldcentralen utövat kontroll över att försäلت guld använts på uppdraget sätt. Centraliseringen av handeln med obearbetat guld och kontrollen över förbrukningen av detsamma har, med stöd av den import- och exportreglering av sådant guld

och guldmynt som riksbanken samtidigt administrerat, haft till ändamål bl. a. att förhindra tesauring av obearbetat guld.

Guldcentralen har fortlöpande haft möjlighet att täcka sitt behov av guld antingen genom köp från Boliden eller – med vederbörlig importlicens från riksbanken – genom köp från någon utländsk varumarknad. För guldsmedsändamål säljer Guldcentralen guld såväl direkt till guldvarufabriker och guldsmeder som till affinerier. De senare omvandlar guld till bl. a. till legerat halvfabrikat i form av plåt, trad och andra formvaror och säljer i sin tur dessa halvfabrikat till guldsmeder och andra guldvarutillverkare. Oavsett om guld säljes direkt från Guldcentralen till avnämaren eller via något affineri ikläder sig den slutlige köparen förpliktelsen att uteslutande använda guld i fråga för tillverkning av guldsmedsvaror samt att redovisa detta genom företeende av kopior från kontrollstämpling av motsvarande kvantitet guldsmedsarbeten. Riksbankens tillståndsgivning för import från utlandet av exempelvis guldlegeringar och halvfabrikat därav, som ej kan tillhandahållas i Sverige, är även förknippad med motsvarande villkor för importen beträffande användningen av guld och redovisningen av detsamma.

Ovan i korthet beskrivna reglering har i stort sett fyllt sitt syfte och därmed förhindrat tesauring av obearbetat guld utan att restriktionsåtgärder i form av vägran att sälja guld behövt tillgripas från Guldcentralens sida. Trots att de s. k. jetongerna i guld otvivelaktigt producerats och marknadsförts som tesaeringsobjekt, där vinsten på guldprisstegringen, försäljningsföretagets återköpsgaranti och jetongens enkla utförande varit försäljningsargument, har, såsom bankofullmäktige framhallit, hittillsvarande reglering ej kunnat hindra tillverkning och försäljning därav. Avgörande har härvidlag varit att jetongen trots sin ringa bearbetningsgrad i tullverkets och statens provningsanstalts nomenklaturer anses vara "bearbetad" resp. "ädelmetallarbete" och därmed kvalificerad för kontrollstämpling.

Genom utvidgning av import- och exportregleringen på det sätt som föreslagits av bankofullmäktige och efter erforderlig ändring av de åtaganden köparna ikläder sig vid köp av guld från Guldcentralen eller affinerierna synes möjligheter skapas för Guldcentralen att tillfredsställande kunna hindra fortsatt tillverkning av jetonger eller andra tesaeringsobjekt i guld med en finhet överstigande 750 tusendelar.

Tillverkning och försäljning av jetonger i guld med en finhet av 750 tusendelar, som för övrigt redan pågår och som kan följas av andra liknande investeringsföremål, kommer dock att vara opåverkade av de ändrade bestämmelserna. Med hänsyn till den relativt stora efterfragan som jetonger i finguld visat sig ha, torde finnas anledning befara att köpintresset i mer eller mindre oförändrad omfattning nu kanaliseras till dessa kvarvarande tesaeringsobjekt, oavsett att dessa håller en lägre guldhalt. Det finns skäl anta att sådana säljfaktorer som återköpsgaranti och begränsade marginaler mellan försäljnings- och återköpspris har mer avgörande inflytande på efterfragan än den psykologiska betydelse guldföremålets guldinnehåll möjligen kan ha.

I de ändringar som bankofullmäktige föreslagit i valutaförordningens § 6 har i fråga om tulltaxans ur nr 71.11 från förbudet undantagits guldsmeds-sopor. Styrelsen vill med anledning härav framhålla att soporna utgör en relativt stor del (under 1978 drygt 20 %) av annat avfalls- och skrotguld, som omsätts på den svenska marknaden. Med hänsyn härtill synes det önskvärt bl. a. ur kontrollsynpunkt att allt avfallsguld och således även guldsmedsso-por omfattas av regleringen.

3.8 Guldsmedsbranschens samorganisation

Guldsmedsbranschens samorganisation är ett samarbetsorgan mellan Sveriges Juvelerare- och Guldsmedsförbund med 540 medlemsbutiker och Guldsmedsbranschens Leverantörförening med 30 medlemsföretag. Totalt sysselsätter organisationernas medlemmar ca 3 000 personer och omsätter drygt 800 milj. kr.

I skrivelse den 11 juni 1979 till riksbanksfullmäktige fäste samorganisatio-nen fullmäktiges uppmärksamhet på att AB Sporrang försälde enkelt upparbetade jetonger i 24 karat guld. Vi framhöll att denna tillverkning och försäljning huvudsakligen synes ha kommit till stånd i syfte att guldproduk-terna skulle tesaureras. Det erinrades om att riksbanken tidigare intagit en negativ ställning till sådan guldförsäljning, något som också förklarades överensstämma med den allmänna uppfattningen i guldsmedsbranschen. Vi finner det fortfarande svårt att acceptera denna typ av investeringar och anser att tillverkning och försäljning av guldjetonger inte heller kan vara av intresse för samhällsekonomin. Vi anser det därför böra ankomma på fullmäktige i riksbanken att genom lämpliga åtgärder förhindra att dylika guldvaror används för spekulation. Vi anförde även i vår skrivelse att om den tidigare restriktiva inställningen från riksbanken ej kan vidhållas, allmänhe-ten torde komma att ådagalägga mycket stort intresse för spekulationsguld och att denna marknad därmed skulle få betydande omfattning. Vi befarar alltså, att därmed många branschföretag mot sin vilja tvingas in i spekulationshandeln.

De jetonger som finns på marknaden har en skäligen obetydlig bearbet-ning och marknadsförs inte som konst- eller prydnadsföremål utan uteslu-tande som objekt för tesaurering och med hänvisning till sannolikheten för ytterligare stegring i guldpriset. Argumenteringen i marknadsföringen förstärks i allmänhet med återköpsgarantier.

Enligt samorganisationens uppfattning bör regleringssystemet på ifråga-varande område utvidgas så att försäljning för tesaurering av dylika i princip obearbetade guldföremål kan förhindras, vilket, enligt vår uppfattning, står i samklang med tidigare praxis.

Mot angiven bakgrund tillstyrker Guldsmedsbranschens samorganisation riksbanksfullmäktiges förslag, att regleringen av import och export av guld bibehålls och utvidgas så att även import av enkelt bearbetade guldföremål

för tesauring läggs under införselkontroll samt att importkontrollen utvidgas på så sätt att man förhindrar att guld inom landet omvandlas till och vidareförsäljs i former som omfattas av den utvidgade importkontrollen.

Den av riksbanksfullmäktige härvid föreslagna principen för reglering tillstyrks. Vid valet av finhaltsgrens vid regleringens genomförande bör i detta sammanhang beaktas, att många tillverkare, bl. a. utländska, håller en halt som något överskrider 750 tusendelar i sina guldsmedsarbeten. Upplysningsvis kan nämnas att halter på upp till 765 tusendelar kan förekomma. Dessa högre halter av guld torde bero på, att tillverkarna söker undvika att få sina varor returnerade från statens provningsanstalt, om varan skulle understiga gränsen för 18 karat, dvs. 750 tusendelar. Vi hemställer således att en viss mindre tolerans medges utöver de i författningsförslaget fastställda 750 tusendelarna.

Även om tesauringensintresset kan väntas avta med lägre finhalt, torde man inte kunna bortse från att marknaden för tesauringsguld i 750 tusendelars halt ändock torde vara avsevärd. För att något förekomma en väntad utveckling föreslår vi att valutalagen ändras på sådant sätt att, om denna försäljning når avsevärd omfattning, en ändring vid det tillfället inte blir nödvändig i författningen, utan kan ske i valutaförordningen eller i annan lämplig föreskrift. En dylik ändring i valutalagen torde, enligt Guldsmedsbranschens samorganisations uppfattning, genom sin blotta existens ha en tillbakahållande verkan på tesauringsmarknaden.

De av riksbanksfullmäktige föreslagna ändringarna i valutaförordningen § 6 har i fråga om tulltaxans nr 71.11 från förbudet undantagit guldsmedsopor. Soporna utgör en relativt stor del av annat avfalls- och gulds-krot, som omsätts i den svenska branschen. På grund härav finner Guldsmedsbranschens samorganisation det synnerligen önskvärt att allt avfall av guld och platinerat guld, således även guldsmedssopor, omfattas av den nu av riksbanksfullmäktige föreslagna regleringen.

3.9 Guldfynd AB

Guldfynd AB tillstyrker det framlagda förslaget men anser att en föreskrift bör gälla inte endast det importerade guldmetallet utan man må även föreskriva, att inom landet befintligt guld används för tillverkning av importreglerade guldsmedsvaror. I annat fall torde förslaget till stor del förlora sin verkan.

I riksbanksfullmäktiges skrivelse sägs följande: "Det reglerade området utökas att omfatta guldsmedsarbeten med guldhalt överstigande 750 tusendelar (18 karat)". Här må framhållas, att flera guldsmedsfabriker framförallt utomlands i sina guldsmedsarbeten håller en halt som något överstiger 750 tusendelar. Det förekommer halter upp till 765 tusendelar. Att dessa fabriker tillverkar något "överhaltiga" guldsmedsvaror beror på,

att de ej vill riskera att få sina varor returnerade från statens provningsanstalt om varan med någon tusendel skulle understiga den föreskrivna halten om 750 tusendelar. Man bör således medge en viss liten tolerans utöver fastställda 750 tusendelar.

Det sägs även i förslaget från riksbanksfullmäktige, att man ej för närvarande vill förbjuda fabrikation och försäljning av s. k. jetonger som håller 750 tusendelar och som kan komma att bli föremål för tesauring.

Guldfynd AB föreslår, att valutalagen ändras därhän att om denna försäljning och tillverkning skulle nå en betydande omfattning, en ändring ej är erforderlig i själva valutalagen utan kan ske i valutaförordningen eller i en föreskrift till denna.

I riksbanksfullmäktiges skrivelse sägs: "Guldfynd AB:s antaganden om att enbart detta företag skulle kunna sälja guld för tesauring för en årlig summa av 60–70 miljoner kronor förefaller visserligen överdriven".

Till detta må anföras, att Guldfynd AB i slutet av 1979 när vi aktivt marknadsförde 24 karat guldjetonger under 4 veckor sålde för ca 6 miljoner kronor sådana på ett enda försäljningsställe.

Skulle företaget ha försålt jetonger i samtliga av sina 85 butiker i landet skulle denna försäljningssiffra med all sannolikhet ha mångdubblats. Guldfynd AB kan därför ej hålla med om att dess uppskattning av försäljningsvolymen skulle vara överdriven. Tvärtom kan man med fog anta, att den av Guldfynd AB prognoserade försäljningen ligger betydligt under den verkliga.

3.10 AB Sporrang

Handeln med guldjetonger i 24 karat har i Sverige pågått sedan april 1978. Till dags dato (ca 22 månader) har ca 300 kg guld åtgått härtill. Parallellt härmed har förbrukningen av guld för smyckeändamål minskat mer än nämnda kvantitet.

Under år 1980 har minskningen av gulförbrukningen för smyckeändamål fortsatt i accelererad takt. Även försäljningen av guldjetonger har avtagit. Förklaringen är den kraftiga prishöjningen på guld som ägde rum på världsmarknaden under perioden 1979.12.15–1980.01.10. Jetongkunderna har i stigande utsträckning börjat intressera sig för finsilver.

Den ringa omfattning som handeln med guldjetonger haft i Sverige och den minskning som nu inträtt visar att frågan endast har marginell betydelse för rikets valuta-reserv. I detta sammanhang kan också omnämnas den export av guldjetonger som Sporrang bedriver till Norge, Finland och Danmark.

Den begränsade för att inte säga negligerbara skada som handeln med guldjetonger orsakar valuta-reserven skall ställas mot det värde som jetongerna har för gemene man i dennes strävan att skydda sig mot inflationen och i dennes möjligheter att anpassa sig till gällande skatteregler (skatteplanera). Dessa möjligheter varierar idag i mycket stor utsträckning

från individ till individ. Man kan knappast tänka sig något annat samhällsområde där det föreligger större ojämlikhet. För en större grupp invanare som saknar lånemöjligheter liksom kunskap om aktier, diamanter, konst, äkta mattor m. m. har en placering av de egna sparmedlen i jetonger av ädla metaller i stort sett varit det enda alternativet. Genomföres riksbankens nu aktuella förslag om förbud för jetonger i 24 karat guld så förstärkes ojämlikheten ytterligare. Detta kan knappast vara önskvärt utifrån demokratisk synpunkt.

Om regering och riksdag likväl väljer att följa riksbankens förslag, så vill Sporrong framhålla betydelsen av klara och entydiga regler. Blir det, exempelvis, möjligt att tillverka och sälja jetonger av finguld med 18 karats stämpel? Får upparbetat lager av finguldsjetonger med 23 karats stämpel säljas efter det lagen trätt ikraft? Många liknande frågor kan resas. Vi föreslår att vårt företag beredes möjlighet att biträda vid de nya reglernas utformning.

3.11 I ärendet har tjugotvå enskilda guld- och silversmeder ingivit en gemensam skrivelse, vari följande har anförts.

Vi är guld- och silversmeder som till Statsrådet vill framföra vår åsikt i ärendet. Vi talar bara för oss själva och det sagda grundar sig på yrkeserfarenhet.

Riksbankens brev nämner namnen Guldsmedsbranschens samorganisation och Guldfynd AB samt AB Sporrong. De två först nämnda oroar sig över AB Sporrongs guldförsäljning av en slags guldslant som kallas jetong. Denna jetong görs i finguld vilket nu de klagande vill att riksbanken skall ges möjlighet att stoppa.

Detta vore en felaktig väg om Ni, genom förslag som går i riksbankens och de klagandes riktning, stoppar AB Sporrongs jetongförsäljning av finguld. För det första så krånglas en förut krånglig och snårig lagstiftning till ytterligare. För det andra, guld i privata händer ses av oss med blida ögon då detta guld förr eller senare letar sig till verkstäderna för omarbetning. För det tredje. Guldsmedsbranschens samorganisation och Guldfynd AB uppträder på samma marknad som AB Sporrong. försäljning av fabriksvaror.

Skillnaden i typen av varor avspeglar sig i den bedömning som, dels i uttalanden från Guldsmedsbranschens samorganisation, dels i valutastyrelsens yttrande, rör konstnärlig värdering. Jetonger saknar de konstnärliga värden som – underförstått – annan fabriksstillverkning har.

Vår bedömning av det konstnärliga innehållet i en jetong är jämfört med annan gjuten, pressad eller stansad massprodukt, att de äro likvärdiga.

Sammanfattningen av vårt svar blir: Att Statsrådet avslår förbudstanken i riksbankens brev, som ett steg på vägen mot ett upphävande av de lagar, förordningar, tillsägelser och tillrättavisningar, som nu reglerar vårt enkla arbete på verkstäderna.

